

Krabat

Pedagoško gradivo

Za pogovor
in ustvarjanje
z otroki

(OŠ/2, 3)

Glasbeno-lutkovna predstava za otroke

Otfried Preussler

Krabat

Režija

Ulrike Quade

Nastopajo

Gašper Malnar

Martina Maurič Lazar

Zvezdana Novaković k. g.

(vokal)

Simon Klavžar k. g. (marimba)

Rok Felicijan k. g. (bas

klarinet)

Iztok Jereb k. g. (glas)

Koprodukcija/Coproduction

Lutkovno gledališče Ljubljana

(SI), Umetniško društvo Konj

(SI), Ulrike Quade Company

(NL), Oorkaan (NL)

Avtor priredbe **Marcel Roijaards**

Prevod priredbe **Mateja Seliškar Kenda**

Dramaturginja **Zala Dobovšek**

Likovna podoba **Silvan Omerzu**

Skladatelj **Leonard Evers**

Kostumografija **Jacqueline Steijlen**

Oblikovalec luči **Floriaan Ganzevoort**

Avtor videoanimacije **Mark Thewessen**

Lektorica **Irena Androjna Mencinger**

Asistentka režije **Anna Verduin, Anne van Dorp**

Lutkovna in scenska tehnologija **Žiga Lebar**

Producentka **Pija Bodlaj**

Vodja predstave in oblikovalec zvoka **Emil Koprivc**

Video tehnik **Matej Vidic**

Lučni mojster **Kristjan Vidner**

Scenski tehnik **Milan Škrbić**

Izdelava lutk, scene, mask in kostumov

Žiga Lebar, Silvan Omerzu, Sandra Birjukov,

Jacqueline Steijlen, Marjeta Valjavec

Krabat

Doživetje otrok v dvorani nadgradimo s pogovori in ustvarjalnimi dejavnostmi. Napeta zgodba o štirinajstletnem Krabatu, ki pride v skrivnostni mlin, nam predstavi tri nenavadna leta, polna pustolovščin, prijateljstva, čarovnij, a tudi smrti. Večplastna zgodba o boju med dobrim in zlom ter o moči ljubezni ponuja veliko tem za pogovor z otroki in mladostniki.

Napoved predstave

Učence vprašamo, katere zgodbe o čarovnicah in čarovnikih poznajo. Opisujejo naj, kakšni so Harry Potter, čarovnica Lili, Mala čarovnica, čarovnica Vilma ... Kaj vse znajo začarati?

V Lutkovnem gledališču si bomo ogledali predstavo o mogočnem čarovniku, ki živi v mlinu. Tam je dvanajst vajencev in mlinar jih uči čarati. Krabat je eden izmed njegovih učencev. Videli bomo, kaj vse se v skrivnostnem mlinu dogaja.

Po ogledu predstave

Kaj smo na odru videli in slišali?

Koliko igralcev je nastopalo?

Kako je bil prikazan mlinar?

Zakaj se predstava imenuje glasbeno-lutkovna predstava?

V katerih delih predstave je bila glasba najpomembnejša?

Kakšne so bile lutke?

Kako je scena poudarila temačnost in skrivnostnost?

Vse lutke so si bile med seboj zelo podobne. Kaj so ustvarjalci želeli s tem nakazati?

Kako so se lutke/igralci spremenili, kadar so postali ptiči oziroma so začeli leteti?

Kako bi opisali kostume igralcev? So vas na kaj/koga spominjali?

Kako so se naloge/funkcije igralcev spreminjale skozi predstavo?

Kakšne naloge vse so opravljali?

Kako ste se počutili, ker nikoli niste videlo Mojstra, ampak samo slišali njegov gromki glas?

Kako si predstavljate, da izgleda Mojster, kakšna je njegova obleka, njegov obraz?

Od kod po vašem mnenju Mojster nadzira Črni mlin? Kako si predstavljate njegov prostor, njegovo sobo?

Kako smo se ob gledanju predstave počutili?

Nam je bila predstava všeč?

Nas je bilo strah?

Na koncu predstave smo lahko za hip videli tudi prizor s senčnim gledališčem. Opišite ga.

Ali smo verjeli, da se bo zgodba srečno končala?

Osrednji lik predstave

Naslovni junak zgodbe je Krabat. Krabat je štirinajstletni deček, sirota. Na začetku predstave vidimo, da se skupaj še z dvema potepuhoma klati okoli. Iščejo toplo zavetje in hrano. Prežene jih trop lajajočih, renčečih psov in dečki se porazgubijo vsak na svojo stran. Takrat zasliši Krabat glas, ki ga vabi k sebi. Objublja mu, da ga ne bo zeblo in da ga čaka postelja. Krabat je svobodo zamenjal za udobje. Neznani glas mu je rekel, da je pri njem dobrodošel, beseda dobrodošel pa je za nekoga, ki nima doma, zelo dragocena.

Za učence prvega triletja

Kako se počutimo, če nas zebe in smo lačni?

Ali poznamo ljudi, ki nimajo strehe nad glavo?

Za najstnike

Katere Krabatove osnovne potrebe niso bile zadovoljene, ko se je klatil okoli?

Zakaj je sprejel ponudbo neznanca?

Kraj dogajanja

Kraj dogajanja je temačen in skrivnosten mlin. Mlin je videti kot grozeča, na plen prežeča zver. Njegov plen so mojstrovci učenci – vajenci. Vajenec postane tudi Krabat in vidimo, kako se na začetku predstave negotovo ozira okoli. Mojster mu grozi, da ga bo spremenil v orla brez kril, v uš brez nožic, v kačo brez telesa, če tla ne bodo čista kot solza. Glas pravi: »Tukaj je mogoče vse.« Prišli smo torej v prostor, kjer ne veljajo zakonitosti vsakdanjega sveta. Krabatu priskoči na pomoč Tonda. Delo je takoj lažje, pomembne pa so tudi Tondove besede, naj metlo premika z domišljijo. Pove mu, da bo znal čez eno leto čarati in težko delo bo takrat zlahka opravil.

Za učence prvega triletja
Kako se počutimo, ko pridemo v neznan prostor?
Čemu so namenjeni mlini?
Katero pesem o mlinu znamo zapeti?
Bi vesela pesem o mlinu, ki je ob bistrem potočku, sodila tudi v to predstavo?
Kaj vse morajo vajenci v mlinu delati?

Za najstnike
Kakšno je delo v mlinu?
Kaj Krabat sliši, vidi, doživlja?
Kaj pričakuje?
Kako sprejme Tondove besede, naj metlo premika z domišljijo?

Čas dogajanja

Zgodba se dogaja med vojno. Že v prvem dejanju slišimo, da se bliža grom vojne, glas topov pa je v vsakem dejanju močnejši. Topovi grmijo in sij gorečih hiš rdeče obarva obzorje. Pisatelj Otfried Preußler je sam doživel vojno, bil je tudi v ruskem ujetništvu. V knjigi Krabat izvemo, zakaj je mojster tak, kot je. Zaznamovala ga je vojna, v njej je ubil svojega prijatelja.

Vojna je vedno bližje. Ob vsakem mlaju pride skrivnostni gospod, ki pripelje tovor, ki ga morajo zmleti v mlinu. Izvemo, da so to kosti in zobje padlih vojakov. Besede kosti in zobje vajenci v vseh treh dejanjih ves čas šepetajo ponavljajo in s tem ustvarjajo nenavadno napetost. Na koncu mojster pravi: »Kjer je vojna, je treba mleti kosti in zobe. Nekdo vendar mora opraviti umazano delo!«

Za učence prvega triletja
Kako vojna zaznamuje življenje ljudi?
Ali se ljudje spremenijo, če postanejo vojaki?

Za najstnike

Vsaka vojna prinaša žrtve. Poglejmo na zemljevidu, kje zdaj potekajo spopadi. Ne umirajo le vojaki na bojišču, ampak tudi nedolžni ljudje, med žrtvami so tudi otroci.

Zakaj se ljudje bojujejo, zakaj se ne znajo dogovoriti za mirno rešitev konfliktov?

Kaj bi lahko storili, da bi se vojne končale?

V knjigi Krabat je tudi odlomek o tem, da mojster noče, da s Švedi sklenejo mir. Hoče, da se spopadi nadaljujejo. Na svetu je veliko ljudi, ki služijo s prodajo orožja, zato si ne želijo miru.

Pripravimo okroglo mizo in spregovorimo o tragičnih posledicah vojn.

Glasbeni inštrumenti v predstavi

V predstavi smo lahko videli in slišali več glasbenih inštrumentov, na katere so igrali v živo: marimbo, klarinet, bobne (rototom), »zvon«.

Glasba je nastopala kot enakovredni člen ostalim elementom na odru – lutki, animaciji, luči, scenografiji, igri. Glasbeniki in vokalisti so nastopali tudi v vlogi animatorjev in igralcev.

Poglejmo si glavne značilnosti dveh najbolj izpostavljenih inštrumentov na odru.

Marimba je glasbilo, ki izhaja z afriške celine. Po videzu je podobno ksilofonu, le da je večja, ima večji razpon tonov in posledično večje tipke. Spada med tolkala. Marimba je melodično tolkalo, ki ima ploščice razporejene podobno, kot so tipke na klavirju. Zvok proizvaja tako, da s palčkami, ki so obšite z volno, udarjamo po lesenih ploščicah.

Klarinet je glasbeni inštrument, ki spada v skupino pihal in je eden od osnovnih inštrumentov simfoničnih, pihalnih in drugih orkestrrov, uporablja pa se tudi drugje v glasbi. Današnji kakovostni klarineti so narejeni iz ebenovine, trdega afriškega lesa.

Med orkestrskimi inštrumenti je najmlajši in ima najbolj izvirno zgradbo.

Katera glasbila ste vse slišali v predstavi?

Katera od njih ste videli na odru in katera so bila »skrita«?

Kako je bila sestavljena marimba, kam je bila vgrajena?

So se lutke odzivale na ritem glasbe?

Kako je glasba poudarila temačnost in skrivnostnost, kako veselje in srečo?

Ali se spomnite pesmi, ki jo je pela Kantorka? Kolikokrat ste jo slišali peti? Ste jo vedno tudi videli?

Nasvet za igro in ustvarjanje

Spomnite se, kakšen je bil zvok mlina v predstavi in kakšnega poznate iz vsakdanjega življenja (na primer mlini na reki ...).

Vsak naj oponaša zvok mlina, ki je strašljiv. Naj začne eden, nato se mu pridruži drugi in tako naprej, vse dokler se ne bo sozvočje različnih glasov in zvokov približalo gromkemu zvoku, ki ste ga slišali tudi v predstavi. Pri tem lahko uporabite glas, roke, svinčnike in ostale preproste pripomočke.

Naslednjo nalogo si lahko zamislite kot ustvarjanje zvokov ob določeni spremembi; na primer, ko se je Krabat spreminjal v ptiča. Kako bi vi ponazorili svojo spremembo v ptiča, kakšne zvoke bi ob tem oddajali, kako bi se ob tem spremenili vaše telo, vaši gibi? Pomislite, s kakšnim glasovi bi se pogovarjali kot ptič z drugim ptičem.

Pogovarjajmo se

O odnosih med vajenci v mlinu

Ko pride Krabat v mlin, se mu predstavijo vsi, ki tam delajo. Tonda mu priskoči na pomoč pri delu, saj se zaveda, da je delo v mlinu težko, dokler ne znaš čarati. Drugo leto Mihal pomaga Vitku, tretje leto Krabat Lobošu. Mojster ne sme izvedeti, da ima vsak novinec zaščitnika. Vajenci vedo, da jim je v mlinu dobro, če so prijatelji. V knjigi Krabat je odlomek, ko Liško mojstru zatoži Mihala. Liška vsi izločijo, saj je tovarštvo ena izmed najpomembnejših stvari v življenju. A pred veliko nočjo je treba na razprtije pozabiti, spet so vsi prijatelji.

Za učence prvega triletja

Kakšni so odnosi v našem razredu?

Ali si med seboj pomagamo?

Navedimo primer, ko smo videli, da je delo lažje, če ga opravimo skupaj.

Za najstnike

Kako pomagamo drug drugemu v razredu?

Ali smo že kdaj doživeli, da je tisti, ki pogosto potrebuje pomoč, tudi sam pomagal drugim?

Ali znamo odpustiti napake?

O svobodi

Krabat je svobodo zamenjal za udobje, že kmalu pa je spoznal, da je ujet, da iz skrivnostnega mlina ne more pobegniti. Realnega sveta zanj ni več, že v prvem delu, ko ga pomladno sonce zvabi ven, ga nevidna roka zgrabi in odvede nazaj proti mlinu. Vrata, ki se s truščem zaprejo, mu pokažejo, kako nemočen je postal. Tudi v drugem delu teče stran, a se vedno znova znajde pred mlinom. V tretjem delu jih mojster uči, kako lahko izstopijo iz svojega telesa. Krabatu uspe odskakljati k deklicam, ki pojejo velikonočno pesem, svoje telo pa pusti v mlinu. Krabat čuti vedno večjo željo po svobodi. Dečkom pove, da išče urok,

---

s katerim bodo lahko izginili iz mlina. V knjigi urokov najde izrek, a čeprav ga nekajkrat ponovi, mu ne uspe izginiti.

Zadnji stavek tretjega dela lutkovne igre je: »Svobodni smo!«

Osvoboditev je bil glavni cilj vajencev, mojstrovo moč pa je lahko premagala le ljubezen. Ljubezen je tista sila, ki je najmočnejša, močnejša je celo od črne magije, zato se je mojster boji.

Za učence prvega triletja

Zakaj si Krabat želi pobegniti?

Kaj pogreša?

Smo že bili kdaj kje, od koder smo hoteli stran? Pripovedujmo.

Za najstnike

Kakšen pomen ima svoboda v našem življenju?

Kako bi lahko razložili besede nenavadnega uroka: Naj izginem.

Razpusti me v svetlo temo. Poišči me daleč blizu. Odpelji me, kjer bom sem bil.

V tretjem dejanju Krabat reče: »Počnem, kar sam hočem.« Ali je to res?

Kdaj mi lahko počnemo, kar hočemo? Kje so meje naše svobode?

Mojster nima moči le nad Krabatovimi dejanji, ampak tudi nad njegovimi mislimi in sanjami. Mojster pravi: »Če ne boš spregovoril, se ti bom kot kača splazil skozi uho in naprej v glavo. Z zobmi se bom zaril v tvoje misli in slišal vse, kar bi mi rad zamolčal!«

Ali bi mlin lahko primerjali z ječo, zaporom?

V knjigi Krabat izvemo, da so nekateri vajenci že hoteli pobegniti, a pobeg še nikomur ni uspel. Merten se je obesil, a celo samomor ne uspe. Pobeg v smrt ni mogoč, saj mojster pravi: »Kdo v tem mlinu umre, določim jaz.«

Vzemimo samolepilne lističe, vsak naj odgovori na vprašanje Kdaj smo svobodni?. Lističe prilepimo na plakat in ob pogovoru dopolnjujemo svoja razmišljanja.

O smrti

V mlinu vsako zadnjo noč v letu nekdo umre. Prvo leto je to Tonda,

---

drugo leto Mihal. Vsak, ki mora umreti, to vnaprej ve, celo svoj grob si mora skopati. Mojster ima pogodbo s hudičem, na silvestrovo mora nekoga žrtvovati. Mlin melje naprej, čas teče naprej, tako je mlin simbol življenja, ki se ne prekine, ko nekoga ni več. Mesto umrlega že ob svetih treh kraljih zaseda nov vajenec in obleka, ki jo dobi od tistega, ki je umrl, se mu povsem prilega. Nihče ni nezamenljiv, človek je odšel na drugi breg in v svojih pogovorih ga vajenci sploh ne omenjajo več. Mihal pravi: »Mrtvi so mrtvi in ne oživijo, če govoriš o njih.«

Za učence prvega triletja

Zakaj sta morala Tonda in Mihal umreti?

Mrtvi Tonda Krabatu v tretjem delu pove, da čas za njegovo smrt še ni napočil. Zakaj je verjel, da bo Krabat preživel?

Za najstnike

Mojster ob koncu prvega dejanja reče: »Kdor je tako neumen, da bo sledil svojemu srcu, bo umrl.« Razložimo njegove besede. Ali je smrt kazen?

Ali poznamo rek, da si nekdo koplje grob? Kako bi ga razložili?

O strahu in pogumu

Krabata je strah, ko pride v skrivnostni mlin, a na novo življenje se kmalu privadi. Strah pa v njem znova zbudijo besede kosti in zobje, ki jih ponavljajo vajenci ob nenavadnem tovoru, ki ga morajo zmleti. Strah ga je tudi smrti, ki jim je priča na zadnjo noč v letu. V knjigi Krabat je opisano, kako prav vsi vajenci decembra začutijo strah, ob tem se njihovo obnašanje povsem spremeni.

Ko se Krabat zaljubi, ga ni več strah zase, ampak za ljubljeno Kantorko. Ko ga mora Kantorka prepoznati med dvanajstimi vajenci, spremenjenimi v krokarje, ga prepozna prav zato, ker začuti njegov strah zanjo. Pravi: »Samo en deček obstaja, ki se ne boji zase, temveč zame.«

Zanimiva je razlika med zgodbo v knjigi in dramatizacijo literarne predloge. V knjigi Kantorki zavežejo oči in mora tako prepoznati

---

Krabata. Pravi, da ga je prepoznala, ker je drhtel od strahu zanjo. Kantorka pokaže pogum, ko se odloči, da pride po Krabata v mlin. Ve, da jo čaka težka preizkušnja. Krabat ji ničesar ne prikriva, do nje je iskren. Pravi: »Nevarno bo.«

Čeprav mislimo, da je mojster pogumen, tudi on pokaže svoj strah – strah pred ljubeznijo, ki je najmočnejša sila, močnejša je celo od črne magije. Na koncu izvemo, da si v mladosti ni upal storiti tega, kar bi moral. Ko je bil zaljubljen, ni prisluhnil svojemu srcu. Prepričan je bil, da ta pot ne vodi nikamor. Poguma ne izkazujemo le z veliki dejanji, ampak tudi s tem, da prisluhnemo sami sebi in si upamo storiti to, kar mislimo, da je prav.

Za učence prvega triletja

Kako se obnašamo, ko nas je strah?

Kdaj pokažemo svoj pogum?

Kdaj je pomembno, da smo previdni?

Za najstnike

Vidimo, da se tudi mojster nečesa boji. Česa? Od kod izvira njegov strah? Kaj je bila zadnja beseda, izrečena v predstavi?

Od kod je Kantorka črpala svoj pogum?

Kantorka je močan ženski lik. Poiščimo v knjigah, ki smo jih brali, še druge pogumne deklice ali ženske.

Ko so dečki stali pred Kantorko, so se spremenili v ptiče in si naredili maske. Ko Kantorka pokaže Krabata, si ta prvi sname masko, takoj za njim pa še ostali. Ali smo že slišali kak primer, ko so ljudje rekli, da so odvrgli maske? Kaj to pomeni?

Je pogum tudi v tem, da smo iskreni, da se ne pretvarjamo, da pokažemo svoj pravi obraz? Poiščimo primer iz vsakdanjega življenja.

O moči in ljubezni

Mojster je nosilec moči. Nadzoruje življenja svojih vajencev, odloča o njihovem življenju, smrti, celo o sanjah in mislih. Tretje leto Krabatovega bivanja v mlinu to moč ponuja tudi njemu. Izbere ga

---

za svojega naslednika, pravi, da bo kmalu lahko postal novi mojster. Krabat odkloni, čeprav ve, da bo zato kaznovan s smrtjo. Med močjo in ljubeznijo je izbral ljubezen.

Za učence prvega triletja

V knjigi Krabat je zapisano, da se vajenci učijo čarati, da bi dobili moč nad drugimi ljudmi. Kaj bi mi naredili, če bi imeli moč? Kako bi izkoristili svojo moč?

Za najstnike

Kdo je močan? Kako razumemo pomen besede moč? Je to zgolj fizična moč?

Kantorka pravi: »Ljubezen je močnejša od črne magije.«

Vidimo, da zna tudi Kantorka »čarati«, saj ji uspe doseči nemogoče – prepoznati svojega ljubljenega med dvanajstimi enakimi ptiči. Njeno »čaranje« je drugačno kot mojstrovo. To je sila, ki izvira iz dna srca, iz skrbi za koga, iz ljubezni. Navedimo še kak primer iz književnosti, ko ljubezen premaga vse ovire.

O delu in učenju

V knjigi Krabat se Krabat, ko se nauči čarati, sprašuje: »Zakaj potem sploh še delamo, če se da vendar vse, kar moramo opraviti z rokami, pričarati!«

Tonda mu odgovarja: »To že, ampak kaj misliš, kako hitro bi ti bilo takšnega življenja čez glavo! Brez dela: to za stalno sploh ne gre – razen če se misliš prej ali slej stegniti.« Delo ima torej pomen, prav tako pa ima pomen učenje. Vsak je sam odgovoren za to, koliko se bo naučil, to ni učiteljeva odgovornost. Krabat se uči, da bo pripravljen na dan boja, na obračun.

Za učence prvega triletja

Kaj se učijo vajenci pri mojstru? Primerjajmo njihovo šolo z Bradavičarko, ki jo je obiskoval Harry Potter.

Kaj bi se mi želeli naučiti v čarovniški šoli?

Za najstnike

Krabat vidi smisel v učenju, zaveda se pomena znanja. Kaj pa mi? Ali vemo, zakaj se učimo in kje svoje znanje lahko pokažemo?

Krabat je mojstrov najboljši učenec. Kako se počutimo, če nam kdo pove, da smo dobri, najboljši? Kako doživljamo pohvalo? Se zato učimo še bolj ali se prenehamo truditi?

O usodi

Tretje leto v mlinu Krabat razočarano reče: »Ne, ne še enkrat! Saj vendar vemo, kako se konča!« Vse je predvidljivo, usoda je določena, to, kar je doživel prvi dve leti, se bo ponovilo. Kdo ima moč, da spremeni to, kar se ponavlja iz leto v leto? Krabat se spremeni v ptiča in vajencem pove, da bi lahko odšli na drugi konec sveta in začeli živeti življenje z drugačnim koncem. V Krabatu je močna želja po spremembi, mrtvi Tonda mu pove, da mu to lahko uresniči le deklica, ki jo ljubi.

Za učence prvega triletja

Kaj bi si želeli v svojem življenju spremeniti?

Za najstnike

Zakaj se Krabat spremeni v ptiča, ko dečke pozove, da bi lahko živeli drugače? Kako vidimo z višine?

Kaj je v življenju določeno, kaj pa ne? Kako lahko sami vplivamo na potek svojega življenja?

Raziskujmo

Pravljčni elementi

Krabat je eden osrednjih likov lužiškosrbskih ljudskih zgodb. Tudi pri mnogih drugih narodih so krožile zgodbe o nekom, ki je močan, pameten in lahko spreminja svet. S katerim pravljčnim junakom bi lahko primerjali Krabata?

Tudi motiv, da dekličina ljubezen reši zakletega mladeniča, je v pravljicah pogost, pomislimo le na pravljico Žabji kralj. Ali poznamo še druge podobne pravljice?

Kantorka ni lastno ime, pomeni le, da je to deklica, ki poje v zboru. Njenega pravega imena Krabat ne sme izvedeti, saj bi s tem lahko pomagal mojstru, da bi jo uničil. Tonda pravi: »Nikoli ne izreci imena dekleta, ki ga resnično ljubiš!« Tudi v drugih ljudskih pravljicah osebe pogosto nimajo imen. Poiščimo nekaj primerov.

Krabat je sirota in tudi ta motiv srečamo v številnih pravljicah (Desetnica) in zgodbah (npr. Erazem in potepuh, Harry Potter, Kukavičji Mihec, Ptički brez gnezda). Zakaj imajo prav sirote moč, da premagajo zlo?

Dogajanje je skrivnostno, vsako leto, ki ga vajenci preživijo v mlinu, se postarajo za tri leta. Pomembno ni le to, kar se dogaja podnevi, velik pomen na razplet zgodbe imajo sanje. V katerih pravljicah, ki smo jih kdaj brali, se v sanjah pravljčnim junakom razkrije rešitev?

Poleg teh motivov pa ima delo še druge pravljčne značilnosti: ljudska števila (dvanajst hlapcev), ponavljanje (vsako leto se dogajanje ponovi), pravljčni predmeti (v knjigi da Kantorka Krabatu obroček svojih las) ... Tudi konec je pravljčen: dobrota premaga zlo, ljubezen premaga smrt. Primerjajmo to fantastično pripoved s pravljicami, ki jih poznamo.

Ustvarjajmo

Slikajmo

V glasbeno-lutkovni predstavi se prepletajo lutke, gib, glasba in video. Katere podobe so se nam najbolj vtisnile v spomin? Naslikajmo jih. Svoje občutke po ogledu predstave lahko izrazimo tudi samo z barvami.

Izdelajmo čarovniške klobuke

Kakšne klobuke imajo čarovniki, ki jih poznamo iz različnih literarnih del, gledaliških predstav in filmov? Izdelajmo čarovniške klobuke in pripravimo čarovniško modno revijo.

Sestavimo čarovniške knjige

V predstavi smo videli Koraktor – čarovniško knjigo s čarobnimi uroki, zapisanimi z belim črnilom na črnem papirju. Kakšna bo čarovniška knjiga, ki jo bomo sestavili mi? Kateri uroki bodo zapisani v njej?

Izdelajmo lutke

Izdelajmo lutke – čaravnice. Vsak učenec predstavi svojo čaravnico. Ali je hudobna ali prijazna? Kaj najraje čara? Katere čarobne besede ji pomagajo pri čaranju?

Kaj bi bilo, če ...

V predstavi

Kaj bi se zgodilo, če bi Krabat ukradel Koraktor?

Kaj bi se zgodilo, če se vajenci ne bi spremenili v krokarje, ampak bi postali zmaji, ki bi bruhalo ogenj?

Kaj bi se zgodilo, če Krabat nikoli ne bi spoznal Kantorke?

V našem razredu

Kaj bi se zgodilo, če bi v naš razred stopil čarovnik?

Kaj bi se zgodilo, če bi imela učiteljica čarobno paličico?

Kaj bi se zgodilo, če bi imeli pouk v skrivnostnem mlinu?

Napišimo domišljjski spis V skrivnostnem mlinu
V parih sestavljajmo dvogovore med vajenci
V dialogih izrazimo, kaj vajenci čutijo, kaj si želijo, po čem hrepenijo.

Napišimo napeto zgodbo o čarovniku, ki živi v našem kraju
Pišimo tako, da en učenec zgodbo začne, napiše prvo poglavje,
potem pa zvezek preda drugemu, ki zgodbo nadaljuje. Vsak učenec
napiše svoje poglavje, ki se navezuje na prejšnja. Ali poznamo kakšne
zanimive pripovedke o našem kraju? Je tudi v našem kraju mlin? Morda
so blizu votlina, jezero, podrto obzidje, grad ... V zgodbo vpletimo
značilnosti našega kraja.

Ustvarjajmo

Slovenščina

Učenci:

- zaznavajo značajske lastnosti oseb
- ločijo glavne in stranske osebe
- zaznavajo in razumejo motive za ravnanje oseb
- oblikujejo lastno stališče do ravnanja književnih oseb in ga znajo utemeljiti
- sledijo časovno zaporednemu toku dogodkov
- zaznavajo ponavljanje
- razvijajo sposobnost domišljjskega mišljenja
- pišejo domišljjske spise
- pišejo dvogovore in kratke prizore

Spoznavanje okolja

- stari in novi predmet
- Pogovarjajmo se o mlinih danes in nekoč.
Če je v bližini šole mlin, ga obiščimo.
- prijateljstvo, nasilje

Pogovarjajmo se o odnosih med vajenci ter o odnosih med mojstrom in vajenci. Spregovorimo o moči, svobodi in tudi o vojni.

– prazniki in praznovanja

Dogodke v zgodbi Krabat zaznamujejo trije prazniki: na zadnjo noč v letu mora nekdo umreti, ob svetih treh kraljih pride nov vajenec, ob veliki noči zasliši Krabat Kantorkino petje. Kakšni so naši praznični običaji? Ali tudi v našem okolju poznamo prepevanje deklet ob veliki noči?

Glasbena in likovna vzgoja

Kako glasba v filmu stopnjuje napetost?

Ustvarjajmo svojo glasbo in z njo dopolnimo dialoge med vajenci, ki smo jih napisali v parih.

Na kratko povzemimo vsebino predstave in jo povejmo kot rap.

V predstavi ima pomembno vlogo video. Tudi mi lahko posnamemo prizore, ki smo jih ustvarili.

Po ogledu predstave svoja doživetja izrazimo z barvami.

V razred prinesimo različne knjige o čarovnikih in primerjajmo ilustracije. Še mi naslikajmo čarovnika.

Izdelajmo čarovniške klobuke in čarovniške knjige.

O pisatelju

Otfried Preussler se je rodil 23. oktobra leta 1923 v Liberecu na Češkem. Oče in mama sta bila učitelja, v otroštvu je užival v ljudskih pripovedkah, ki jih je zbiral njegov oče, pripovedovala pa babica. Med drugo svetovno vojno so ga vpoklicali v nemško vojsko in ga poslali na vzhodno fronto. Pet let je preživel v ruskem ujetništvu. Leta 1949 se je preselil na Bavarsko, postal je učitelj. Leta 1956 je napisal zgodbo Mali povodni mož, leta 1962 Razbojnik Rogovilež. Knjiga Krabat je izšla leta 1971. Leta 1972 je za to delo prejel Nemško literarno nagrado. Preussler je napisal 32 del, je eden najbolj branih sodobnih nemških pisateljev, njegova dela so prevedena v številne jezike. Vse njegove zgodbe so polne domišljije, saj zajema iz bogatega ljudskega pripovedništva dežele, iz katere prihaja. Ker je delal kot učitelj, je otroke dobro poznal. V besedila je vpletal njihove misli, občutke in želje. Pravi, da je imel nekoč razred z več kot petdesetimi učenci. Mir je dosegel le takrat, ko je pripovedoval zgodbe. Umrl je star 90 let.

Pojdimo v knjižnico

Poiščimo knjige Otfrieda Preußlerja. Katere smo že brali? V razredu pripravimo razstavo njegovih del. Fantastična pripoved Krabat ni njegova edina knjiga o čarovniku. V slovenščino je prevedena tudi knjiga Mala čaravnica. Zanimivo je, da ima Mala čaravnica krokarja Abraksasa, v zgodbi Krabat pa se vajenci spremenijo v krokarje. Knjiga Krabat je doživela številne prevode. Angleži pri prvem prevodu niso ohranili naslova Krabat, ampak so delo prevedli Hudičev mlin. Zgodba o mojstru Krabatu je nastala v 18. stoletju in se širila z ustnim izročilom. Posamezne zgodbe o Krabatu, ki svoje čarovniške moči ne uporablja zato, da bi zavladal nad drugimi ljudmi, temveč pomaga ljudem, da bi jih rešil bednega životarjenja in tlačanskih muk, so bile prvič zapisane okoli leta 1850. V slovenščini je leta 1963 izšla knjiga Mojster Krabat, ki jo je napisal Měrcin Nowak-Njehorński. Podnaslov knjige, ki jo krasijo tudi avtorjeve ilustracije, je Povest o dobrem lužiškosrbskem čarodeju.

Za učence prvega triletja

Preberimo še druga dela Otfrieda Preußlerja: Razbojnik Rogovilež, Strahek, Pravljica o samorogu, Nerodna Avguštna, Zvedavček z velikim klobukom, Mali povodni mož in Mala čaravnica. Čarovnije čarovnic v knjigi Mala čaravnica primerjajmo s čarovnijami mojstra in njegovih vajencev.

Ali smo že brali knjige o čarovnici Lili (avtor je Knister) in o čarovnici Vilmi (T. Valerie)? Ali poznamo knjigo Čarovnik iz Oza?

Poiščimo pravljico Mali čarovnik in snežinke (napisala Gina Ruck Paquet – objavljena je v knjigi Pravljice za leto in dan in v berilu Besede za vsevede – berilo za 5. razred). Preberimo pesem Anje Štefan Čaravnica (v Cicibanu je bila oktobra 2006 objavljena z duhovito ilustracijo Zvonka Čoha). Poiščimo stripe o čarovnici Rozi (napisala Katarina Sokač, ilustriral Damijan Stepančič, objavljeno

---

v Cicibanih 2005/06, 2004/05, 2003/04). Poiščimo še zgodbo Čarovnija čarovnika Abrakadabrusa (napisala Katja Šulc, ilustriral Matjaž Schmidt, Ciciban, junij 2006).

Za najstnike

Preberimo knjigo Krabat.

Čarovnije mojstra in njegovih vajencev primerjajmo s čarovnijami Harryja Potterja in njegovih prijateljev.

Pojdimo še v gledališče in kino

Po fantastični pripovedi Krabat sta bila posneta dva filma, leta 1977 češki animirani film Čarodějův učeň (režija Karel Zeman), leta 2008 pa nemški igrani film Krabat (režija Marco Kreuzpaintner). Igrani film je bil leta 2009 nominiran za nemško filmsko nagrado.

Preußlerjevo delo Mala čarovnica je za oder priredil Andrej Rozman Roza. V režiji Diega de Bree je predstava 11. novembra 2011 doživela krstno uprizoritev na velikem odru SNG Drama Ljubljana.

Priljubljeni filmi o pouku na čarovniški akademiji so filmi o Harryju Potterju.

Oglejmo si še druge filme in gledališke predstave, v katerih nastopajo čarovniki, njihovo podobo in njihove čarovnije primerjajmo z dogajanjem v predstavi Krabat. Kateri čarovniki se borijo za pravico, kateri s svojimi čarovnijami škodijo ljudem?

Ali dobro vedno premaga zlo?

Kraljestvo domišljije

Lutkovno gledališče Ljubljana Krekov trg 2, 1000 Ljubljana
T 01 300 09 70, **F** 01 3000 980
E info@lgl.si
🐦 @lutkovno
f @LutkovnoGledalisceLjubljana
www.lgl.si

Gostovanja in organizirani obiski šol in vrtcev Edita Golob in Špela Juntres
T 01 3000 976
E organizacija@lgl.si